

Василь Симоненко

Тиша і грім.
Поезії

Харків
«Фоліо»
2024

Жорна

Натуга на руках,
від втоми чорних,
здувала жили,
ніби мотузки.
Каміння клацало зубами
в жорнах,
жувало жовті зерна на друзки.
І сіялось не борошно,
а мука...
При тьмяному мигтінні каганця
жіночі ніжні
материнські руки
тягли за ручку камінь без кінця.
Журливо мліли очі сумовиті,
і борошно,
мов біла кров, лилось...
Це все було
в двадцятому столітті,
що грозами над нами пронеслось.
Ми часто чуєм
радісну зловтіху
у голосі ворожому,
чужім,
що заглядала кривда
й люте лихо
у наш —
для щастя виведений — дім.
Хай сатаніють
виродки од крику —
нас не знобить од їхньої хули:
нам жорна ті
із кам'яного віку

на танках варвари
з Європи привезли.
І то для них
таки й була наука,
коли —
у всього світу на виду, —
немов у жорнах,
дужі наші руки
перемололи варварську орду.
Народе мій!
Титане непоборний,
що небо підпирає голубе!
Твій гордий подвиг
не принизять жорна —
вони лиш возвеличують тебе.
Дарма біситься
злість ворожа, чорна —
нічим не очорнить
твоеї боротьби!..
Цілую руки, що крутили жорна
у переддень космічної доби.

* * *

Я закоханий палко, без міри
У небачену вроду твою.
Все, що в серці натхненне і щире,
Я тобі віддаю.

Ти дала мені радісну вдачу,
Кров гарячу пустила до жил.
Я без тебе нічого не значу,
Ніби птиця без крил.

Кожну хвилю у кожному днину
Гріє душу твоє ім'я,
Ненаглядна, горда, єдина,
Україно моя.

* * *

Можливо, знову заgrimлять гармати, —
І танк зімне пшеницю на лану,
І буде плакати і журитись мати,
Коли сини ітимуть на війну.

І хтось востаннє поцілує милу,
І хтось сльозу непрохану змахне,
А може, дехто втратить віру й силу,
Своє життя рятуючи одне.

Але не я... Я квиснути не стану,
Хоч як не буде боляче мені, —
За нашу землю, дорогу й кохану,
Я рад прийняти на себе всі вогні.

За тих дітей, що бігають до школи,
За матерів, змарнілих у труді,
За рідні наші верби довгополі,
За наші дні прекрасні й молоді.

І тут ні сліз, ні відчаю не треба,
І тут не треба страху і ниття —
Живе лиш той, хто не живе для себе,
Хто для других виборює життя.

Баба Онися

У баби Онисі було три сини.
У баби Онисі синів нема.
На кожній її волосині
морозом тріщить зима.
Я горя на світі застав багато.
Страшнішого ж горя нема,
ніж те, коли старість мати
в домівці стрічає сама.
Немає такої біди і муки,
ніж сумно з-під сивих брів
дивитись щодня, як внуки
ростуть без своїх батьків.
За те, що ми в космос знялися,
що нині здорові й живі,
я пам'ятник бабі Онисі
воздвиг би на площі в Москві.
Щоб знали майбутні предтечі
в щасливій і гордій добі:
їх горе на углі плечі
Онися взяла собі.
Щоб подвиг її над землею
у бронзі дзвенів віки,
щоб всі, ідучи повз неї,
знімали в пошані шапки.

Піч

Лиже полум'я жовте черево,
Важкувато сопе димар,
Галасує від болю дерево,
Піднімаючись димом до хмар.

Бубонять рогачі і кочерги —
Щось пригадують з давнини,
І чекають покірно черги
Засмаглілі горшки й чавуни.

З тітки полум'я сон злизало,
Тітка гладить рукою глек,
Теплий ватяник зав'язала
На застуджений свій поперек.

Біга тітка із кухні в сіни,
З-під повітки заносить дров —
З них струмує жовтаво-синя
Віковічна печаль дібров.

Звично грюкають мляві двері,
Піч гуде і димить у світ —
Скільки в пащу цій ненажері
Тітка вкинула кращих літ!

Сновигають по зморшках думи,
На щоках танцює вогонь,
Сажа в'їлася чорним глумом
У пелюстки її долонь.

Біля печі вона, мов бранець,
Слугувала під шурхіт спідниць
Віддавала дівочий рум'янець
Чистоті смачних паляниць...

Менше ми гіркоти нестимем,
Стане ближчою наша мета,
Як не будуть у небо димом
Підніматись жіночі літа.

ЗМІСТ

Зі збірки «Тиша і грім»	3
Жорна	5
«Я закоханий палко, без міри...»	7
«Можливо, знову заgrimлять гармати...»	8
Баба Онися	9
Піч	10
Прощання Федора Кравчука, колгоспного конюха, з старою хатою	12
Дід умер	13
Спасибі	15
Мій родовід	17
Шум полів	19
Леся Українка	20
Косар	21
Перший	23
Квіти	24
«Ми думаєм про вас. В погожі літні ночі...»	25
Ровесникам	26
«Юність в інших завше загадкова...»	27
«Земля кричить. Шинкують кров'ю війни...»	28
Русь	30

«Вже день здається сивим і безсилим...»	32
Пучок суниць	33
Грудочка землі	35
Степ.	36
Гнівні сонети	37
Ніч в озері	39
Кривда	40
Тиша і грім.	42
Суперники.	48
Любов	50
Вона прийшла.	51
«Ти не можеш мене покарати...»	52
«Коли б тобі бажав я сліз і муки...»	53
«Спади мені дощем на груди...»	54
Море радості	55
Закохана	56
«Берези, в снігу занімілі...»	57
«Ніби краплі жовті, в темну воду...»	58
«Не дивися так печально...»	59
«Я дивлюся в твої перелякані очі...»	60
«Є в коханні і будні, і свята...»	61
Дупло.	62
«Ой майнули білі коні...»	64
«В грудях набубнявіла тривога...»	65
Уманським дівчатам	66

Зі збірки «Земне тяжіння»	67
«Світ який — мереживо казкове!..»	69
Лебеді материнства	70
«Скільки б не судилося страждати...»	72
«Ти знаєш, що ти — людина?..»	73
«Я чую у ночі осінні...»	74
Україні	76
На цвинтарі розстріляних ілюзій	77
Монархи	78
«Де зараз ви, кати мого народу?..»	79
Покара	80
«Гей, нові Колумби й Магеллани...»	81
Крик ХХ віку	82
«О земле з переораним чолом...»	84
Одинока матір	85
Перехожий	87
Помилка	88
«Навіщо бундючитися пихато...»	89
«Минуле не вернуть...»	90
Герострат	91
«Як не крути...»	92
З вікна	93
«Розвели нас дороги похмурі...»	94
«Найогидніші очі порожні...»	95
Чую	96
Чари ночі	97

Веселий похорон	98
«Там, у степу, схрестилися дороги...»	99
Лев у клітці	100
«Земле рідна! Мозок мій світліє...»	101
«Люди — прекрасні...»	102
«Торжествують...»	103
Пересторога славолюбцеві	104
«Люди часто живуть після смерті...»	105
«Впало сонце в вечірню куряву...».	106
«Задивляюсь у твої зіниці...»	108
«Через душі, мов через вокзали...»	110
«Чорні від страждання мої ночі...»	111
«Всі образи й кривди до одної...»	112
«Виє вітер, довго виє, навіть слухать обрида...»	113
«Я чекав тебе з хмари рожево-ніжної...».	114
«Говорю я з тобою мовчки...»	115
«Ну скажи — хіба це фантастично...».	116
Чадра	117
Ікс плюс ігрек	118
«Дотліває холод мій у ватрі...»	119
«Я тобі галантно не вклонюся...»	121
Не вір мені	122
Червоні конвалії. <i>Поема</i>	123
Кирпатий барометр	133
Заячий дріб	139
Мандрівка по цвинтарю. <i>Низка епітафій</i>	145

Зі збірки «Ти знаєш, що ти — людина»	151
Собі самому	153
«Не докорю ніколи і нікому...»	154
«Немає смерті. І не ждїть — не буде...»	155
У вагоні	156
Матері	157
Мандрівник	158
Маленькі сонця	159
«Ти до мене прийшла не із казки чи сну...»	160
«Не бажаю я нічого, хочу тільки одного...»	161
«Осінній вечір морозом дихав...»	162
Межа	163
Українська мелодія	164
«У душі моїй...»	165
«Я не бував за дальніми морями...»	166
«Я юності не знав. Нудотно і похмуро...»	167
«Може, ти зі мною надто строга...»	168
Тїнь	169
«Я і в думці обняти тебе не посмію...»	171
«Як хороше радіти без причини...»	172
З дитинства	173
Муза і редиска	175
«І знову сам воюю проти себе...»	176
«Я не люблю зими — вона така убога...»	177
«Моралїсти нас довго вчили...»	178
«Я хочу быть несамовитим...»	179

«Все було. Дорога закричала...»	180
«Стільки в тебе очей...»	181
«В букварях ти наряджена і заспідничена...»	183
Лист до всесвітнього обивателя	184
Нудний карнавал.	186
Сірий солдат	187
Одурена	188
«Древній, обікрадений народе!..»	189
Я.	190
Пішла.	191
«Понеси мене на крилах, радосте моя...».	192
«Ні перед ким не станеш спину гнути...»	193
Повернення	194
«Встає над нами сонце, як вставало...»	197
Самотність	199
Злодій.	200
Чекання	202
Український лев	203
«Не лицемірити, не чванитись пихато...»	204
«І чудно, і дивно якимось...»	205
Моя мова.	206
Курдському братові	207
«Є тисячі доріг, мільйон вузьких стежинок...»	208
Прирученим патріотам	209
Некролог кукурудзяному качанові, що згнив на заготпункті	210

«Сам собі підспівувать не стану...»	211
«Нашої заслуги в тім не бачу...»	212
«Я не помру від розпачу і муки...».	213
«Маленьке — не смішне...»	214
«Заграє смерть іржавою трубою...»	215
Ще один протест	216
Я.	217
Поет і природа	218
Поет.	219
Балада про зайшого чоловіка.	220
Дума про щастя.	222
Ранні вірші	225
Першокурсниця	227
Мій Київ	228
«Буду тебе ждати там, де вишня біла...»	229
«Повертався пізно з косовиці...»	230
Про поезію	231
«Снігу, снігу сиплеться довкола...»	232
Лист.	233
«Між думками зчинилися галас і бійка...».	234
«Скільки хникають вже коханці...»	235
Собі самому	236
Вірші з книги С. Буряченка	
«Крізь болотну тишу — до весняного грому»	237
«Мене ще кожен може розтоптати...».	239

Літо	240
«Приплелася така нісенітниця...»	241
Фіалки	242
«Ти розвалила б мармурові стіни...»	243
«Ти питаєшся, матусю...»	244
«Надворі ліс у жовтому халаті...»	245